

THE KING AND I

Rosh Hashana 5766
Source Materials
Rabbi Efrem Goldberg
efremgoldberg@yahoo.com

בג-כד וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי כה בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זְכָרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ: כָּל־מְלֹאכֶת כו עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה:

LEVITICUS 23: 23

²³ HASHEM spoke to Moses, saying: ²⁴ Speak to the Children of Israel, saying: In the seventh month, on the first of the month, there shall be a rest day for you, a remembrance with shofar blasts, * a holy convocation. ²⁵ You shall not do any laborious work, and you shall offer a fire-offering to HASHEM.

וַיִּתְּנָה תִקְוָה קִדְשַׁת הַיּוֹם, כִּי הוּא נוֹרָא וְאִיוִם. וְבוֹ תִנְשָׂא מַלְכוּתְךָ, וַיְכּוֹן בְּחֶסֶד כְּסָאָךָ, וְתִשָּׁב עָלָיו בְּאַמֶּת. אַמֶּת כִּי אַתָּה הוּא דִין וּמוֹכִיחַ, וַיּוֹדֵעַ וְעַד, וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם (וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה), וְתִזְכּוֹר כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת. וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזְכָּרוֹנוֹת, וּמֵאֱלֹו יִקְרָא, וְחוֹתֵם יָד כָּל אָדָם בּוֹ. וּבִשְׂוֹפֵר גָּדוֹל יִתְקַע, וְקוֹל דְּמָמָה דָּקָה יִשְׁמַע. וּמִלְאָכִים יִחְפְּזוּן, וְחִיל וּרְעָדָה יֵאֱחָזוּן, וַיֵּאמְרוּ הִנֵּה יוֹם הַדִּין, לִפְקוֹד עַל צְבָא מְרוֹם בְּדִין, כִּי לֹא יִזְכּוּ בְעֵינֶיךָ בְּדִין. וְכָל בְּאֵי עוֹלָם יַעֲבְרוּן לִפְנֵיךָ כְּבָנֵי מְרוֹן. * כְּבִקְרַת רוּעָה עָדְרוּ, מִעֲבִיר צֵאנוּ תַחַת שְׂבָטוֹ, כֵּן תַעֲבִיר וְתִסְפּוֹר וְתִמְנֶה, וְתִפְקוֹד נֶפֶשׁ כָּל חַי, וְתַחֲתוֹךָ קִצְבָה לְכָל בְּרִיּוֹתֶיךָ, וְתַכְתּוֹב אֶת גְּזֵר דִּינָם.

PRAYER BOOK

וַיִּתְּנָה Let us now relate the power of this day's holiness, for it is awesome and frightening. On it Your Kingship will be exalted; Your throne will be firm with kindness and You will sit upon it in truth. It is true that You alone are the One Who judges, proves, knows, and bears witness; Who writes and seals, (counts and calculates); Who remembers all that was forgotten. You will open the Book of Chronicles — it will read itself, and everyone's signature is in it. The great shofar will be sounded and a still, thin sound will be heard. Angels will hasten, a trembling and terror will seize them — and they will say, 'Behold, it is the Day of Judgment, to muster the heavenly

host for judgment!' — for they cannot be vindicated in Your eyes in judgment. All mankind will pass before You like members of the flock. Chazzan— Like a shepherd pasturing his flock, making sheep pass under his staff, so shall You cause to pass, count, calculate, and consider the soul of all the living; and You shall apportion the fixed needs of all Your creatures and inscribe their verdict.

TALMUD (ROSH HASHANAH)

Mishnah בַּפֶּסַח עַל פְּסַח – At four junctures during the year the world is judged: על פְּסַח עַל פְּסַח – on Pesach for the grain, בַּשְּׁבֻעוֹת עַל פִּירוֹת הָאֵילָן – on Shavuos for the fruit of the tree, בְּרוֹשׁ הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין לִפְנֵי כְּבִנֵי מָרוֹן – on Rosh Hashanah all who come to the world [i.e. all men] pass before Him like *bnei maron*,^[1] שְׁנֵאמַר „הַיֵּצֵר יַחַד לָבֶם הַמְבִיחַ אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם” – as it is stated: *Who fashions their hearts together, Who understands all their deeds*,^[2] וּבַחַג נִידוּנִין עַל הַמַּיִם – and on the Festival [of Succos] they are judged for the water.^[3]

④ וְהַיֵּצֵר כֵּן

תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּבֶּטָּחָה לְיוֹם חַגְנוֹ:

PSALMS

4 Blow the shofar at the moon's renewal, at the time appointed for our festive day

⑤ וְיִזְכְּרוּ

וְיִזְכְּרוּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם [הַשְּׁבֻעָה הַזֹּאת וְאֶת יוֹם] הַזְּכוּרֹן הַזֶּה, יוֹם [זְכוּרֹן] תְּרוּעָה [בְּאַהֲבָה] מִקְרָא קֹדֶשׁ, זָכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם.

PRAYER BOOK

וְיִזְכְּרוּ And You gave us, HASHEM, our God, with love [this day of Sabbath and] this Day of Remembrance, a day of [recalling the] sounding of the shofar, [with love] a holy convocation, a memorial of the Exodus from Egypt:

⑥ נְחֵמְיָה ח

וַיֹּאמֶר נְחֵמְיָה הוּא
הַתְּרַשְׁתָּא וְעוֹרָא הַבְּהוֹן | הַסִּפֵּר וְהַלְוִיִּם הַמְּבִינִים אֶת־הָעַם לְכָל־
הָעַם הַיּוֹם קֹדֶשׁ־הוּא לִיהִנּוּחַ אֶל־הַיְכֹסִם אֶל־תְּתַאבְּלוּ וְאֶל־תִּבְכּוּ בִּי בּוֹכִים
כָּל־הָעַם בְּשִׂמְעָם אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה: וַיֹּאמֶר לָהֶם לִכּוּ אֲכָלוּ מִשְׂמְנִים
וְשִׂתּוּ מִמַּתְקִים וְשִׁלְחוּ מְנוּחַ לְאִין נָכוֹן לוֹ כִּי־קֹדֶשׁ הַיּוֹם לְאַדְרִגְיָנוּ
וְאֶל־תִּעְצְבוּ כִּי־חֲדוּת יְהוָה הִיא מְעוֹזְכֶם: וְהַלְוִיִּם מְחַשִּׂים לְכָל־הָעַם
לֵאמֹר הִסּוּ כִּי הַיּוֹם קֹדֶשׁ וְאֶל־תִּעְצְבוּ: וַיִּלְכוּ כָּל־הָעַם לֶאֱכֹל וּלְשִׂתּוּחַ
וּלְשַׁלַּח מְנוּחַ וּלְעַשׂוֹת שְׂמִיחָה גְדוּלָה כִּי הִבִּינּוּ בַדְּבָרִים אֲשֶׁר הוֹדִיעוּ
לָהֶם:

NEHEMIAH 8

9 Then Nehemiah, who is Hattirshatha, * as well as Ezra the Kohen, the scholar, and the Levites who were helping the people understand, said to all the people, "Today is sacred to HASHEM your God; do not mourn and do not weep." For all the people were weeping * as they heard the words of the Torah. 10 He said to them, "Go, eat rich foods and drink sweet beverages, and send portions to those who have nothing prepared, for today is sacred to our Lord. Do not be sad; the enjoyment of HASHEM is your strength!"

13) מוסר וישרות

יסוד התמידות וישר העבודה התמימה היא שיתוף ויתאמת
אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו
בקצתו בכל אשר הוא עמל על מי חיו.

PATH OF THE JUST

THE FOUNDATION OF SAINTLINESS and the root of perfection in the service of God lies in a man's coming to see clearly and to recognize as a truth the nature of his duty in the world and the end towards which he should direct his vision and his aspiration in all of his labors all the days of his life.

14) כבודו דתו

מ) ויחד יתרו. שם דבר מלבן (דל"ט טו) פו
ומדו במקומו. ועוד יש למד ויחד מלבן אמונת
לפי שטעמי ויחד אם דל"ט וכך אומן שללם ברוך ה'
הטר היל למכס.

15) מלאך (angel)

נ) ויחד יתרו. ספר שמעון ימין יוסק נעבור מוכח יתלל ולא נעבור רעם הפלרים, ומה אנו
ח"ל מעטפה נצנו מדודין מדודין, [כפי הכלל הבדילו בין מדוה ליתר לשונות המורים על השמחה
שמדוה מוכח שמחה פנימית נוספת המצבנת על פלב המלוי כמ"ס ולא מעטו כי מדוה ה' היל מעורכס
(כמיה ס), ועמ"ס עוז ומדוה צמקומו המלו ח"ל כלל צבמו גויל, כי צבמי צלמי כזי ועצב צמורה המעטת
הספע, אכל צבמו גויל סנבר סמדוה הספיעים על בעצב המיון, כי המקור הספיעי יספיע סמיד, ועמ"ס
סמדוה צממה למ ספ"ד, סהכס סזיהו צמיעומו דרך עולב, סמדוה צממה ספיעים סמלל אם ספ"ד צבמי
עמ"ס, ועמ"ס סוכימו סמלל: ומה סזיהו ב"כ עלכ ויגויל.

16) מלאך (angel)

באומדה אתה הוא מלכס וזוה מפני כי המלכות
זוה האחדות ולפיכך נקרא קריאת שמע
קבלת מלכות שמים אמרו בראש השנה שמע
ישראל ה' אלהינו ה' אחד זוה מלכות שלימות
לפיכך כאשר ישראל באומדה אחת מלכותו עליהם
וכאשר נחלקים ואין כאן אחדות מלכותו דזוה
אחדות אינו עליהם.

12) צדק (justice)

א. מצות עשה של קבלת עול מלכות שמים מפורשת היא בקרא דשמע ישראל השם אלקינו השם אחד. וראוי לנו להתעורר על שדוקא מצוה זו נאמרה בתוך כרוז של השמעה. ולא מציינו דוגמת זה בשאר מצוות. שום מצוה לא נאמרה לנו מתוך הקדמה של שמע ישראל. ומהלך הענין הוא בהקדם ביאור דברי חכמים שאמרו כדינא דרציעת האוזן דאזן ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים והלך וקנה אדון לעצמו תרצע. וכל מעיין עומד בתמיהה, דהלא ענין זה שייך לכל העבירות שבתורה שהן מעשים מתנגדים לכל מה ששמעה האוזן על הר סיני. אמנם ידועים המה דבריו של רבנו יונה במעלות האוזן דאף על גב דסומא חשוב כמת, מכל מקום חרשו נותן לו דמי כולו ואילו כפימא את עיניו, אינו משלם לו אלא דמי עינו. והסברת הענין היא דחובל בחברו משלם כפי מה ששמין את הנחבל כעבד. תכונתה של האוזן עושה אותה להמשיך היותר מובחק של מצב העבדות. שהרי משונה הוא ענינה של האוזן מענינים של שאר החושים. שכן כל החושים עשויים הם להכניס ולהוציא. העין מכניסה רשמים ומוציאה לתוך החוץ מה שנעשה בפנים. האף עסוק בהוצאה והכנסה תמידית, היד מכניסה רשמים ומוציאה כוחות פעולה, ואף הפה משמש מקום הכנסה והוצאה. ורק האוזן אינה משמשת רק לקבלה. דרך האוזן אפשר רק להתפעל, בשום אופן אין בה דרך לפעול. ומכיון שמצב העבדות הוא התלות המוחלטת בזולת בבחינת לית ליה מנרמיה כלום, עיקר מציאות העבדות הוא בזה שהיא סמריחה את בעליה להמצא תמיד במצב של הכנה לקבל התפעלות מן הזולת ולכן דוקא הפגיעה במדרגת העבדות, היא היא פגיעה בחוש השמיעה בעיקר. ועל כן דוקא העבירה על ציווי זה של כי לי בני ישראל עבדים היא המחייבת את רציעת האוזן מפני שאצל עבדי השם, חוש השמיעה הוא הכוח המתאים ביותר לתוכן העבדות אשר בנפשם.

ב. ומתוך כך מתבהר הוא כרוז ההשמעה של שמע ישראל. דדוקא מפני שהמצוה המפורשת בהך קרא דהשם אחד, היא המצוה של ק ב ל ת עול מלכות שמים. לכן פונים אל חוש השמיעה שהוא הכלי המיוחד המתאים ביותר למצב הנפש של קבלת עול מלכות שמים היא ההכרח על היותנו עבדים למלך הכבוד, ועבד כלי אוזן אינו שוה כלום, חרשו נותן לו דמי כולו. שמע ישראל השם אלקינו השם אחד.